

ชื่อเรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัย สุวิทย์ วงษาไช

ปริญญา ค.ค. (การบริหารจัดการการศึกษา)

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์

กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และนอกเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม และเพื่อพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าสายชั้น และครูผู้ปฏิบัติการสอน โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ 52 โรงเรียน จำนวน 246 คน และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 5 โรงเรียน จำนวน 20 คน ระยะที่ 2 พัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ครูและบุคลากร โรงเรียนเมืองวาปีปทุม จำนวน 69 คน

ผลการศึกษาในระยะที่ 1 พบว่าแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มี 48 แนวทาง ได้แก่ ปัจจัยการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนมี 5 แนวทาง ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมี 5 แนวทาง ปัจจัยการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมี 5 แนวทาง ปัจจัย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนมี 7 แนวทาง ปัจจัยโครงสร้างของโรงเรียนมี 3 แนวทาง ปัจจัยการจงใจในการปฏิบัติงานมี 7 แนวทาง ปัจจัยความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนมี 6 แนวทาง ปัจจัยการจัดการความรู้และสารสนเทศในโรงเรียนมี 3 แนวทาง ปัจจัย การพัฒนานวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีมี 4 แนวทาง และปัจจัยการเรียนรู้ร่วมกันมี 3 แนวทาง

ส่วนผลการพัฒนาในระยะที่ 2 พบว่า ได้แนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 6 ปัจจัย 14 กิจกรรม 7 โครงการ โดยมีรายละเอียดของโครงการในแต่ละปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยการจูงใจในการปฏิบัติงาน มี 1 โครงการ คือ โครงการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยความมีประสิทธิผลของโรงเรียน มี 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และโครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ 3) ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมี 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) ปัจจัยการพัฒนานวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี มี 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ 5) ปัจจัยการจัดการความรู้และสารสนเทศในโรงเรียนมี 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในการปฏิบัติงาน และ 6) ปัจจัยการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนมี 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาครูและบุคลากรมืออาชีพ ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การสังเกตและประเมินผล และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการบริหารจัดการคุณภาพ คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน องค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง การจัดการคุณภาพทั้งองค์การ และการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผลการพัฒนา พบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

TITLE : The Development of Schools into a Learning Organization

AUTHOR : Suwit Wongsahai

DEGREE : Ed. D. (Educational Management)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Siri Thee-asana

Chairperson

Asst. Prof. Dr. Subunn Ieamvijarn

Committee

RAJABHAT MAHA SAKHAM UNIVERSITY, 2012

ABSTRACT

The purposes of this research were : to study the guidelines for the development of a school into a learning organization in the school best practices under Maha Sarakham Educational Service Area Office 1, 2, 3 and external areas in Maha Sarakham province. Also, to study the development in Mueang Wapi Pathum School which is under Maha Sarakham Educational Service Area Office 2 into a learning organization. The target group consisted of the school administrators, assistant school administrators, learning strand leaders, group class leaders in all levels and teachers. The research was divided into two phases. The first phase was to study the guidelines for the development of school into a learning organization. The instrument that was used in this phase was a questionnaire on 52 schools best practices : 246 people participated in a detailed-interview on 5 target schools with 20 persons. The second phase was to develop Mueang Wapi Pathum School as a learning organization by using action research. The co-researchers consisted of 69 teachers and personnel in Mueang Wapi Pathum School.

The results of the first phase indicated that the factors enhanced schools to become a learning organization had 48 guidelines. There were 5 factors for teachers and personnel development in schools, 5 factors to change leadership, 5 factors to create a culture and a continually learning climate, 7 factors to set up a vision, mission and strategies, 3 factors related to schools structure, 7 factors for motivations at work, 6 factors for schools effectiveness, 3 factors for knowledge management and information in schools, 4 factors for innovation development and using technology in schools and 3 factors for cooperative learning.

The results of the second phase revealed that there were 6 factors, 14 activities and 7 projects to be guidelines for increases in school development.

The details of the projects in each factor were: 1) one project of motivation at work: morale enhancements and work efficiency project, 2) two projects of school effectiveness: library development, a learning resource center including school environment project and an academic excellence enhancement project, 3) one project to change leadership: the changing leadership development project, 4) one project of using innovation development and technology: innovation development and technology computer for learning project, 5) one project of knowledge management and information within schools : development in informational technology for using a knowledge learning system management at work and 6) one project using teachers and personnel development in schools : professional teachers and personnel in a school development into a learning organization. The research conducted using action research with comprised planning, practical planning, observing and evaluating and practical feedback. Moreover, quality management techniques were: school based management; high performance organization ; total quality managements and results based on management were applied in the research. The results of the school development revealed that knowledge of a learning organization had occurred within all levels from personnel, groups and other organizations at the highest level as a whole.